

Viure senzillament, senzillament viure

Em resulta complicat explicar la meua feina en determinades ocasions i a determinades persones. Una veïna de casa, no fa massa temps, em preguntava: "*Feia temps que no et veia. M'havien dit que estaves a Itàlia. Vas molt per allà, que en Itàlia no hi ha directors?*". Sorprès per aquella qüestió i després de dir-li que, evidentment, hi ha directors a aquell país em replicà: "*No ho entenc, els sortiria més barat llogar-ne a un d'allí i, va, i et criden a tu tot pagant-te viatge, allotjament... Estos italians...*". No sabia què dir-li, doncs en el fons tenia molta raó. Però, què pensava aquella dona del meu ofici? Per a ella, com m'ha dit en més d'una ocasió, és incompreensible que deixe la família per anar-me'n lluny a treballar. Les circumstàncies m'han portat a estar viatjant amb una batuta fa més de vint anys i encara no se ben be com ha passat tot. M'agrada deixar que siga la vida la que va encaminant-te, amb les sorpreses que et depara, les alegries inesperades, les decepcions, les rialles, els plors...

Ja fa anys, tot sent director d'una de les primeres bandes amb les quals vaig treballar, un músic em convidà a sopar a sa casa, abans de l'assaig del divendres. Vaig entrar en una casa vella, d'aquelles que fan regust a poble, portalada gran amb persiana de fusta, arquitectura de llauradors, el foc encès... Davant la llar hi havia una taula parada que semblava no pertànyer a aquell ambient: estovalles amb brodats abundants, quatre coberts de plata per cadascú, dues copes i got davant cada plat que a la vegada s'hi presentava sobre protector del mantell. "*Xé, que qui ve a sopar?*", vaig preguntar tot sorprès. Doncs ningú, era jo l'únic invitat d'aquella casa. El sopar amb tres plats més postres que prepararen, era sols perquè el "*mestre de la música*", com els agradava dir, venia a la casa. Em va fer violent dir que jo a casa sope poc, i que solc utilitzar una vaixela molt rutinària. Hi havia una bona ampolla de vi de reserva per a mi que m'agrada menjar amb aigua i, a més a més, no se res d'enologia ni soc gens sibarita. No entenia res: qui pensaven que era jo?

No fa molt, a un supermercat de Bilbao, una dona que estava al meu costat aguantant la fruita parada, em diu: "*¿Es usted el director de la banda, no? A comprar fruta como siempre...*". Aquella dona ve als concerts de la banda i es veïna d'on solc residir a la ciutat biscaïna. "*Pase usted delante*" em digué a la cua de la caixa. Jo em vaig negar doncs ella estava abans. Em mirava curiosa, expectant, com si hagués sortit d'un film de misteri: el director de la banda estava comprant fruita. Ja veus tu, qué agosarat....

Un dia d'estiu em trobe al carrer un company músic i em diu: "*Ostres vas amb pantalons curts...*" Jo no sabia amb mirar, doncs no pensava que això fos remarcable. Si fa calor,... és el més lògic. Clar que potser ell mai me'ls ha vist a un assaig, doncs mai he fet un assaig amb aquest tipus de pantalons. O millor dit, ho vaig fer una volta, a La Havana, fa quasi trenta anys. Un músic retirat de la Banda Nacional de Cuba que estava mirant el meu assaig, quan es va acabar es dirigí cap a mi i em digué: "*Felicidades, me ha gustado su ensayo y el repertorio que ha traído. He sido músico profesional durante cuarenta años, pero sabe, nunca había visto un director profesional en pantalón corto. Le recomiendo que si quiere dedicarse a esto piense en vestir con decoro para hacer digno un trabajo como el que hace.*". Aquella conversa va marcar els meus joves vint anys i mai més he fet un assaig amb pantalons curts per molta calor que hi faça.

També era per estiu quan un dia estava llavant el meu cotxe amb aigua a pressió a una gasolinera i un home que estava fent el mateix a la cabina veïna no parava d'observar-me. En acabar em diu: "Es vostè director, oi? Disculpe, però no l'havia vist mai netejar el cotxe, sempre l'he vist a l'escenari davant una orquestra...". "Menys mal", li vaig replicar, "imagine's que pujara a l'escenari per netejar un cotxe...".

Cada cop que em veig envoltat en una situació semblant a les narrades (i moltes més que en podria escriure...) em fa reflexionar quina imatge es té de l'ofici de director o quina imatge s'ha donat del mateix. És cert que m'he trobat amb directors que viuen com per damunt terra, a distància dels demés, tot pensant que fan una feina que està a un nivell superior d'aquells que l'envolten. Tanmateix aquests directors sempre m'han fet llàstima, doncs pense que no han entès en absolut què significa el seu treball. Fins i tot la pròpia indústria musical s'esforça per vendre la imatge del director com un objecte de culte sense adonar-se'n (estratègicament o no) que allò que cal potenciar és la bona música i que el director és sols una eina més per fer-la. La primera vegada que vaig arribar a Viena per estudiar direcció, recorde una vesprada de diumenge passejant amb un company pels carrers peatonals al voltant de la Sankt Stephan Dom. A quasi cada cantonada, hi havia companys músics tocant al carrer per als turistes i guanyant uns calés que venien molt be per a estudiar a aquella ciutat tan cara, sobre tot pensant que en aquell temps, els xilings austríacs costaven moltes pessetes. El meu company em digué: "I si ens posem a dirigir en aquella cantonada que està buida, a veure si aconseguim alguna moneda?". Es posarem a riure tots dos i aprenguérem la primera gran lliçó per a ser directors: no podem fer res sense els demés. Som artistes dependents i cal cuidar la gent amb la qual tenim la fortuna de treballar.

Al cap i a la fi, el treball de director implica el mateix que qualsevol altre ofici: esforçar-se per fer millor la feina cada dia, per u mateix i per el que això pot aportar a la societat on vius. La vida és molt més senzilla de com de vegades ens la presenten. Si no que li ho diguem al transeünt que me m'he trobat alguns matins d'aquesta setmana, camí de l'assaig, damunt el pont que creua les vies del metro a Barcelona. Assegut a terra i envoltat en una jaqueta vella, ronyosa i amb algun pedaç, aquell desconegut llegia un llibre poc cuidat al costat del carro de supermercat que contenia les seues pertinències. No em vaig poder resistir a observar què estava llegint: suposí que es tractava d'un volum d'història de l'art doncs hi vaig reconèixer una fotografia d' *El jardí de les delícies* d'El Bosco. Al dia següent, em vaig trobar la mateixa escena i vaig endevinar de lluny el quadre *El triomf de Bacus* de Velázquez, la qual cosa em va fer pensar que estava avançant en la lectura del llibre. Aquell home que estava vivint al carrer, del qual no en se res més, estava aprofitant el temps per nodrir-se de cultura mitjançant un llibre que arregalaria de qualsevol contenidor. Una manera bellíssima de fer productiu el temps que ens toca viure, amb la situació que la vida ens dona, per difícil que aquesta siga. Tot un exemple del que podríem anomenar eficàcia vital.

Tan de bo el seny o el trellat no acabe abandonant mai una societat com l'actual que de vegades viu més pendent de l'èxit banal a les xarxes socials, que de desenvolupar amb senzillesa, honestedat i humilitat la feina que a cadascú ens pertoca per fer funcionar l'engranatge de la vida.

José R. Pascual-Vilaplana

Barcelona, 17 de novembre de 2018